

Van Jolien Janzing is eerder verschenen bij De Arbeiderspers:

Grammatica van een obsessie (2009, roman)

JOLIEN JANZING

DE MEESTER

De geheime liefde van Charlotte Brontë
in het negentiende-eeuwse Brussel

ROMAN

Uitgeverij De Arbeiderspers
Utrecht • Amsterdam • Antwerpen

Deze roman staat los van de werkelijkheid.
Voor zover de roman al gebeurtenissen bevat die zijn
terug te voeren op het verleden, zijn deze door de
auteur geheel naar haar hand gezet en tot fictie gemaakt.
Hetzelfde geldt voor in het boek voorkomende
personen en plekken.

De auteur ontving voor het schrijven
van dit boek een stimuleringsbeurs van het
Vlaams Fonds voor de Letteren.

Copyright © 2013 Jolien Janzing

Niets uit deze uitgave mag worden verveel-
voudigd en/of openbaar gemaakt, door middel
van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere
wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van bv Uitgeverij De Arbeiderspers,
Franz Lisztplantsoen 200, 3533 JG Utrecht.

*No part of this book may be reproduced in any form, by
print, photoprint, microfilm or any other means, without
written permission from bv Uitgeverij De Arbeiderspers,
Franz Lisztplantsoen 200, 3533 JG Utrecht.*

Omslagontwerp: Mijke Wondergem
Omslagillustratie: © Brontë Parsonage Museum,
Haworth, Yorkshire, UK / The Bridgeman Art Library
Kaart van Brussel: David Rumsey Map Collection,
www.davidrumsey.com

ISBN 978 90 295 8740 2 / NUR 301

www.arbeiderspers.nl
www.bronteinbrussels.com
www.facebook.com/jolien.janzing
www.facebook.com/DeMeesterBronte

PERSONAGES

CHARLOTTE BRONTË: *dochter van een Engelse predikant, leerlinge, gouvernante en talentvol beginnend schrijfster*

EMILY BRONTË: *zus van Charlotte, leerlinge, genie, dichteres en beginnend schrijfster*

HAWORTH Engeland

PATRICK BRONTË: *anglicaans predikant, weduwnaar van Maria Branwell en vader van Charlotte, Branwell, Emily en Anne*

BRANWELL BRONTË: *broer van Charlotte, zorgenkind en enige zoon van Patrick Brontë*

ANNE BRONTË: *zus van Charlotte en jongste dochter van Patrick Brontë*

TANTE ELIZABETH: *zus van de overleden Maria Branwell en schoonzus van Patrick Brontë*

TABBY: *de bejaarde meid van de pastorie*

MARTHA: *de jonge meid*

BRUSSEL België

PENSIONNAT HEGER

MONSIEUR CONSTANTIN HEGER: *leraar Franse literatuur aan het Athénée Royal en het Pensionnat Heger*

MADAME CLAIRE HEGER: *directrice van het Pensionnat Heger en echtgenote van Constantin Heger*

MARIE, LOUISE, CLAIRE, PROSPÈRE EN JULIE MARIE HEGER: *hun kinderen*

LOUISE DE BASSOMPIERRE: *leerlinge, bijzondere vriendin van Emily Brontë*

CAMPAGNE CLARET

ARCADIE CLARET: *zeer bekoorlijke dochter van majoor Charles Claret*

HENRIETTE CLARET: *moeder van Arcadie en echtgenote van majoor Charles Claret*

CHARLES CLARET: *majoor in het Belgisch leger en penningmeester binnen het Ministerie van Oorlog van de Kas voor Weduwen en Wezen van het Belgisch Leger*

JOS: *koetsier van de familie Claret*

KASTEEL VAN KOEKELBERG

MARY TAYLOR: *Engelse leerlinge en dierbare vriendin van Charlotte Brontë*

MARTHA TAYLOR: *jongere zus van Mary*

VIEUX MARCHÉ

EMILE: *arbeider die avondlessen Frans volgt bij Constantin Heger*

KONINKLIJK PALEIS

LEOPOLD I, EERSTE KONING DER BELGEN: *eerste koning van België sinds 1831, weduwnaar van prinses Charlotta Augusta van Wales en echtgenoot van Louise-Marie van België*

LOUISE-MARIE: *dochter van de Franse koning Lodewijk Filips en koningin Marie Amélie van Bourbon-Sicilië, eerste koningin der Belgen en echtgenote van Leopold I*

JULES VAN PRAET: *persoonlijk secretaris van koning Leopold I, eerste koning der Belgen*

I

De klokken van de kerk Saint-Michel en Sainte-Gudule slaan twaalf en u bent in het jaar '42 van de negentiende eeuw. Een tijd waarin de tafzijden rokken van dames ruisen als zij na het theater de trappen afdalen, de straten met gaslantaarns verlicht worden, het zaad van gehuwde mannen niet gespild mag worden en arme meisjes hun lange vlechten verkopen. U zult getuige zijn van een liefdesgeschiedenis, een verboden romance. Brieven in stapeltjes bijeengebonden met gelige linten getuigen van deze clandestiene liefde, deze hartstocht die niet mocht zijn, maar niet eenvoudig te doven viel. De historie speelt zich af in een koninkrijk zo klein en absurd dat het moeilijk is te geloven dat het niet enkel in de fantasie bestaat: België. De naam lijkt uit een fabel te komen, maar Caesar had het al over de Belgae en schreef dat zij de dappersten waren van alle Galliërs. Dit kleine landje, een luis in de vacht van Europa, is echter bijzonder vruchtbaar, met vette weiden en vette koeien, en ganzen zo dik dat je ze nauwelijks kunt tillen. Ofschoon de meeste boeren en arbeiders maar net voldoende te eten hebben om vlees aan hun boten te houden, zijn de heren plomp en potig, en hebben de dames weelderige heupen en borsten, en ovale, rozige gezichten. Deze goede mensen van België kunnen elkaar niet allemaal begrijpen, want de koning drukt zich graag uit in het Duits, de aristocratie en de burgerij spreken Frans, het volk in het zuiden van het land wauwelt een patois van het Frans en het volk in het noorden spreekt Vlaams – dat een sappige tongval van het Nederlands is. Zoveel Babylonisch gekwetter brengt verwarring en onenigheid. Als u een exemplaar van de onderdrukte

klasse Vlaamse werkmensen ontmoet, let dan op de sterke, maar koppig opgetrokken schouders: het hoofd iets naar voren in een houding van eeuwig argwanend luisteren, de wenkbrauwen gefronst boven een blik vol stille rebellie. België, waar verdeeldheid heerst. En hoewel het een belachelijk klein landje is, heeft het een hoofdstad die affreus snel groeit: Brussel! Een stad met een hart van ruime pleinen en brede lanen die elkaar loodrecht snijden, van paleizen en herenhuizen en een heerlijk park met beschaduwde alleëen – een waardige woonplaats voor de rijken en de burgerij. Vanuit de randen van dit hart kronkelen de straten van het gewone volk, met als beurse plekken her en der de steeds talrijkere vochtige beluiken van het plebs. En door de grachten van de stad, tussen de huizen van zowel edelman als pauper, vloeit een smalle rivier die drabbig groen is en gemeen stinkt.

Maar voor u met de heldin uit dit verhaal naar het woekerende Brussel zult reizen – per stoomboot over de Noordzee en met de diligence door het Vlaamse platteland – schenk ik u één blik op haar toekomst aldaar.

Zie hoe die jonge lerares rusteloos door de straten van Brussel dwaalt. De dag is uitputtend heet geweest en de duisternis laat op zich wachten. Ze wil nog niet terug naar het pensionaat. Een gegalm van klokken trekt haar aandacht. Het is de hypnotische stem van de kerk Saint-Michel en Sainte-Gudule die de gelovigen oproept voor de vespers. Ze weet niet wat haar overkomt, maar ze haast zich erheen, de rue de la Chancellerie door en de vele witstenen traptreden naar de kerk op. Naast het portaal strekt een bedelaar zijn hand naar haar uit en ze geeft hem een muntstuk, niet voor zijn heil, maar voor het hare.

Hoe koel is het in de kerk. Enkele vrouwen zitten te bidden met rozenkransen tussen hun vingertoppen. Ze wilde dat ze zich neer kon vlijen op de tegels, maar ze gaat aan de kant zitten wachten tot het avondgebed voorbij is. In een verlaten hoek van de kerk wordt de biecht afgenomen. De biecht! Ze is een zondares en moet haar verhaal kunnen doen. Iemand moet naar haar luisteren. Een volkse vrouw nadert de biechtstoel; ze fatsoeneert haar vettige haar door het glad tegen haar schedel te strijken en trekt haar schort recht. Kan de priester haar zien dan? Is de biecht niet anoniem?

Ze kan zich nog bedenken: ze kan terug naar de straten waar niemand haar kent. Ze blijft echter zitten en wacht. De vrouw komt uit de biechtstoel met een zweem van een glimlach om haar lippen.

Ze staat op, weet amper wat ze doet. De traditie is haar vreemd: hoe moet ze de priester aanspreken? Ze kruipt in de biechtstoel, laat het roodfluwelen gordijn achter zich neervallen en wordt haast bevangen door de geur van wierook, pijptabak en oud zweet. Er komt net voldoende licht binnen om vaag het gezicht achter het rieten rooster te ontwaren.

'*Mon père,*' zegt ze en het bloed stijgt haar naar het hoofd. 'Ik heb gezondigd.'

'Bent u een buitenlandse?' vraagt de priester streng, klaarblijkelijk verrast door haar tongval.

Dat beaamt ze, en ze voegt eraan toe dat ze protestants is opgevoed. Hij wil weten of ze nog steeds protestante is en ze knikt, wat hij schijnbaar niet ziet, dus schraapt ze haar keel en fluistert: '*Oui, mon père.*' Hij zegt dat ze dan niet mag biechten en tranen wellen op in haar ogen. Als hij haar wegstuurt zonder haar haar verhaal te laten doen, zal ze de wanhoop nabij zijn. Dat zegt ze hem en ze smeekt hem om haar aan te horen.

'*Ma fille,*' zegt de priester teder, en ze stikt haast in haar tranen. 'Biecht en laat dit je eerste stap naar de ware Kerk zijn.'

Ze vertelt hem alles in een razend tempo. Over het veilige, maar benauwende leven in het huis van haar vader en hoe ze daaraan is ontsnapt. Hoe ze in Brussel van de vrijheid dacht te

kunnen genieten, maar zich er liet opsluiten in een pensionaat. Het gezicht van de priester komt dicht bij het rooster: ze voelt zijn adem op haar wang.

‘Vertel me wat je zonde is.’

En ze vertelt het hem. Ze vertelt hem alles.